

Sofia Tawast & Riikka Leinonen

**SURU
SÄ
S
VAMMAISUUDESTA**

Tammi

Sofia Tawast & Riikka Leinonen

**SUURI
VALHE
VAMMAISUUDESTA**

TAMMI
HELSINKI

Omistettu Olli Leinosen muistolle.

© Sofia Tawast, Riikka Leinonen ja Tammi 2024

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-5713-6

Painettu EU:ssa

Sisällys

Tervetuloa mukaan.....	10
■ Selkokielinen tiivistelmä	18
Luku 1. Peruspalikoita: Mitä on vammaisuus?	20
Onko lapseni vammainen?	20
Vammainen Hel Looks -hipsteri.....	23
TIESITKÖ TÄTÄ? Neurokirjo, nepsy ja nentti.....	29
Kuurojen kulttuuri.....	30
Pinnallinen feministi	32
Opettele sanomaan ”vammainen”	37
Normaalin historia.....	41
”Näitä on ollut tapana hirttä”	44
Ihmisellä on kaksi kättä	50
Vammainen, sairaas vai vanhus?	54
Vammaisuus on ihmisoikeuskysymys.....	59
TIESITKÖ TÄTÄ? YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista.....	62
■ Luku 1: Selkokielinen tiivistelmä.....	63

Luku 2. Sitteen syvään päätyyn: Tätä on ableismi	65
Tähtilapset huomioliiveissä.....	65
Ableismi iskee ihmisyyden ytimeen.....	72
Pitääkö kaikkien luistella?.....	78
Älykkyys on etuoikeus.....	86
Kehitysvammainen aktivisti.....	92
■ Luku 2: Selkokieline tiivistelmä.....	96
Luku 3. Opettele ainakin nämä käytöstavat	98
Mutta enhän minä tarkoittanut.....	98
Hyvät keskustelut vaativat aikaa.....	104
TIESITKÖ TÄTÄ? Olemuskieli.....	111
Olet kiusallinen, koeta kestää.....	112
■ Luku 3: Selkokieline tiivistelmä.....	119
Luku 4. Esteettömiä polkuja	121
Kuka päästäisi vammaiset ulos?.....	121
Mitä eroa on esteettömyydellä ja saavutettavuudella?.....	126
Mainosavustajan esteettömyystarpeet.....	129
Esteettömyystiedot kertovat asenteista.....	133
Suuri (inva)vessakeskustelu.....	136
TIESITKÖ TÄTÄ? Talvikunnossapito on iso osa esteettömyyttä.....	139
Suunnittelulla tuotetaan vammaisuutta.....	140
TIESITKÖ TÄTÄ? Penkkien puute julkisissa tiloissa on vihamielistä arkkitehtuuria.....	148
Esteettömyyslainsäädäntömme kaipaa päivitystä.....	149
■ Luku 4: Selkokieline tiivistelmä.....	154

Luku 5. Popkulttuurin vaikutus	156
Yhdet kamalat pikkujoulut.....	156
Vähemmistöt pistetään lihoiksi.....	157
Yleisö vaatii selitystä.....	161
Pahikset ja hyvikset.....	164
Vammaiset supersankarit.....	171
Kulutatko inspiiraatiopornoa?.....	173
TIESITKÖ TÄTÄ? Vammaiset ja vammattomat	
Oscar-voittajat.....	180
Kohti parempaa panemista.....	181
Mikä on muuttunut?.....	183
■ Luku 5: Selkokieline tiivistelmä.....	189
Luku 6. Seksi ja suhteet	191
Sukupuolettomat vammaiset.....	191
Ensimmäinen känni.....	198
Seksi, vammakaappi ja flirttailu.....	202
Kun deittikumppani on vammaisen.....	208
Kyvykkyyksivaatimukset romanttisissa suhteissa.....	210
Kansakunnan aines, menkat ja lonkeroporno.....	214
TIESITKÖ TÄTÄ? Kehitysvammaisten	
itseääräämisoikeus ja tuettu päätöksenteko.....	223
■ Luku 6: Selkokieline tiivistelmä.....	224
Luku 7. Hoiva ja valta	226
Äitimyytti steroideilla.....	226
Hoiva on työtä.....	230
Äiti vai hoitaja?.....	234
Fyysinen koskemattomuus.....	241

Ranskalaista filosofiaa, vihdoinkin.....	248
Rakenteellinen väkivalta.....	253
Natsit ja vammaisviha.....	259
Vammaisvihan pyramidi.....	267
Pakene panoptikonista.....	271
■ Luku 7: Selkokieline tiivistelmä.....	280
Luku 8. Työ ja toimeentulo.....	282
Kannattaako vammaista riistää?.....	282
Työelämän pudokkaat.....	287
Teini-ikäinen eläkeläinen ja kehitysvammainen avotyöläinen.....	291
Ruumiillisesta koneesta kohti yrittäjäminää.....	296
Eduskunnan esteet.....	299
Onnellisuusseminaarit eivät auta uupunutta.....	303
Unelmissa rampa-aikaa ja joustavuutta.....	306
Ilmaista rahaa.....	308
■ Luku 8: Selkokieline tiivistelmä.....	312
Luku 9. Vanhemmille (ja muillekin).....	314
Tärkeät jatkotarinat.....	314
1. Opettele tunnistamaan vähemmistöstressi ja puhu ableismista.....	317
2. Aina ei tarvitse opettaa muita, mutta usein puhuminen kannattaa.....	320
3. Lapsesi turvallisuus on ammattilaisten egoa tärkeämpi asia.....	323
4. Hanki vertaistukea ja muuta elämää.....	327
5. Normin toisella puolella on ihanaa.....	330
■ Luku 9: Selkokieline tiivistelmä.....	335

Luku 10. Muutos ja utopia	337
Kuunnellaanko vammaisia vai vammattomia?.....	337
Ikuinen säätö.....	340
Muuttaako lapseni omilleen?.....	347
Onnellinen loppu.....	353
Eroon ydinperheestä?.....	355
Utopia hoivasta	360
Lopetussanat	366
■ Luku 10: Selkokielen tiivistelmä	371
Kiitokset.....	373
Lähteet.....	376

Tervetuloa mukaan

SOFIA ► Tarjoilija lähestyy pöytää, ja huomaan, että kehoni jännittyi. Tiedän, että Kulmakuppila Ipi Kallion keskustassa työllistää vammaisia ihmisiä, ja huomaan työntekijän kasvoista, että hän on yksi työllistetyistä. ”Käyttäydy tavallisesti”, yritän komentaa itseäni. Todellisuudessa vammaisuus vähän pelottaa minua, koska se on niin vierasta.

Kun tarjoilija ja latte saapuvat pöytään, hymyilen hiukan tavalista maireammin ja kiitän kahvista. Toivon, ettei kukaan huomannut jännitystäni. En osaa eritellä itselleni, mikä tilanteessa veti solmuun, enkä jää sitä pohtimaan. En halua käsitellä asiaa, eikä mikään elämässäni pakota siihen.

Törmään vammaisiin ihmisiin niin harvoin, ettei minun tarvitse purkaa tällaisia epämielisiä tunteita.

Pari vuotta myöhemmin kuuntelen perinnöllisyysklinikalla lääkärin analyysia esikoiseni kromosomistosta ja putoan syvälle kaninkoloon. Onko minun lapseni vammaisen?

Tästä on nyt viisi vuotta. Vammaisuus ei siis ole ollut minulle tuttu tai arkipäiväinen asia kovinkaan pitkään. En ennen ajatellut vammaisuutta oikeastaan koskaan. Ehkä joskus saatoin ihmetellä sitä, pitääkö tosiaan kaikkiin uudisrakennuksiin tehdä tilaa vievät invavessat. Ajattelin, että vammaisilla ihmisillä on Suomessa jo

ihan tosi hyvät oltavat, eikä tähän ihmisjoukkoon tarvitse kiinnittää sen kummemmin huomiota.

Olin siis niellyt suuren valheen vammaisuudesta täysin mukisematta.

Ai mikä ihmeen valhe? Mikä tämä valhe vammaisuudesta oikein on?

Vastaus on moniosainen ja selviää tätä kirjaa lukiessa, mutta nimi on muun muassa lainaus vammaiselta koomikolta ja ikonilta Stella Youngilta.

Vuonna 2014 Young piti kuuluisaksi tulleen TED Talk -esityksen *I'm not your inspiration, thank you very much*, jossa hän paljasti maailmalle jotain järisyttävää. Young sanoi näin:

”Teille kaikille on valehdeltu vammaisuudesta. Jep, meille on myyty valhe siitä, että vammaisuus on Kamala Asia, isoilla alkukirjaimilla.”

Young siis väitti, että vammaisuus ei ole kamalaa. Toinen meille syötetty valhe on hänen mielestään se, että vamman kanssa eläminen tekisi ihmisestä poikkeuksellisen ihmeellisen ja inspiroivan tyyppin. Koomikon mukaan totuus on, että vammaisuus on aivan tavallista.

Youngin totuutta vastaan on vaikeaa väitellä, jos asiaa tarkastelee numeroissa. Maailman terveysjärjestö WHO:n arvion mukaan maapallon väestöstä 16 prosenttia on vammaisia. Se tarkoittaa 1,3 miljardia ihmistä. Luku on niin iso, ettei sitä enää hahmota. Se on vähän enemmän kuin maailmassa on tupakoivia ihmisiä (1,25 miljardia) ja vähän vähemmän kuin kiinalaisia (1,4 miljardia). Usein sanotaankin, että vammaiset ovat maailman suurin vähemmistö.

Tämä väite on hiukan monimutkainen juttu, kuten kirjamme asiaa myöhemmin avaa, mutta vammaisia ihmisiä on joka tapauksessa aivan valtavasti. Heitä on kaikissa ihmisryhmissä ja yhteiskuntaluokissa.

Siihen nähden on kummallista, miten vähän vammaisia ihmisiä näkyy mediassa, päättävissä asemissa tai työyhteisöissä. Jos vammaisuus ei kosketa omaa elämää tai lähipiiriä, vammaaton ihminen muodostaa käsityksensä siitä ulkopuolelta annettujen mielikuvien pohjalta. Ne tarinat vammaisuudesta ovat usein omituisesti värityneitä kertomuksia dramaattisesta selviytymisestä tai traagisesta kärsimyksestä.

Tämä kirja ei ole tarina selviytymisestä tai tragediasta, vaikka dramatiikkaa ei meidänkään tarinoistamme puutu. Itse olen käynyt läpi huikean prosessin ymmärtääkseni, mitä vammaisuus on ja miksi se pelotti minua omassa lapsessani niin paljon. Kokemus on ollut kauhea, kivulias, jännittävä, yllättävä, ihana ja ihmeellinen.

Tämän hurjan kyydin aikana tapasin Riikan, joka on tietokirjamme toinen kirjoittaja. Tutustuimme niin kuin kolmekymppiset naiset nykyään tapaavat tutustua: slaidasin Instagramissa Riikan DM:ään eli pistin hänelle yksityisviestiä. Riikka teki jo silloin somessa vammaisaktivismia. Hän selitti minulle kärsivällisesti käsitteitä ja valtarakenteita: mitä on ableismi, entä kyvykkyyshnormit, vammakaappi tai neuroepätyypillinen.

Tämä kirja avaa kaikki nämä käsitteet ja monia muitakin. Kerromme kirjassa, millaisista asioista vammaisuus koostuu, ja pohdimme, miten valaa vammaiseen lapseen itseluottamusta. Käymme läpi, mitä ei kannata tehdä, kun juttelee puhevammaiselle ja miten Hollywood-elokuvien tarjoilema vammaiskuvasto vaikuttaa vammaisen teinin elämään bussipysäkillä.

Esittelemme siis ison joukon vammaisuuteen liittyviä filosofisia kysymyksiä ja monia käytännöllisiä vastauksia. Olemme pilkkoneet niitä viihdyttävään muotoon, jotta tietoa olisi kevyempi sisäistää kuin lukemalla terveydenhuollon infopamflettia tai puhdasta akateemista pyörittelyä. Useista muista vähemmistöistä tällaista kirjallisuutta on jo tarjolla, ja se näkyy julkisessa keskustelussa: vammaisuus jännittää monia nimenomaan siksi, ettemme oikein

tiedä, mitä aiheesta uskaltaa sanoa. Lupauksemme on, että tämän kirjan luettuasi tiedät tarpeeksi ja rohkenet osallistua itsekin keskusteluun.

Keveyestä muodosta huolimatta osa käsiteltävistä aiheista on raskaita: piirrämme kirjassa karttaa 1930-luvun natsi-ideologian ja modernin vammaisvihan yhteyksistä, pohdimme sikiöseulontoja, selitämme, miten hoivatyössä käytetään valtaa, sekä mietimme kapitalismin tehokkuusihanteiden vaikutusta meidän jokaisen arkeen. Uskomme, että kirjastamme saa uusia näkökulmia maailmaan riippumatta siitä, onko lukija itse vammainen vai vammaton. Opimme nimittäin kumpikin kirjaa kirjoittaessamme tosi paljon, vaikka Riikan ja minun lähtökohdat suhteessa vammaisuuteen ovat aika erilaiset.

Minä, Sofia, olen vammaton turkulainen toimittaja ja vammaisen lapsen äiti. Riikka taas on lievästi cp-vammainen pesunkestävä generalisti, joka on häärännyt töissä muun muassa eduskunnassa. Häntä on läpällä tituleerattu myös ”Helsingin ensimmäiseksi hipsteriksi”: kun Hesari teki vuonna 2009 Flow-festareilta jutun hipstereistä, Riikka oli sen pääkuvassa bailaamassa.

Kerromme vammaisuudesta omista lähtökohdistamme: minä siitä, miltä tuntuu ymmärtää omat ennakkoluulonsa ja kasvaa vanhemmaksi vammaiselle lapselle. Riikka kirjoittaa siitä, millaista on kasvaa ja elää maailmassa, jossa vammaisuuteen suhtaudutaan lähtökohtaisesti negatiivisesti, vaikkei hän itse näe asiaa ongelmana – ja miltä tuntuu kantaa vammaisena hoivavastuuta sairastavasta isästä.

Puhumme luvuissa vuorotellen, jotta tekstiä on helpompi seurata, mutta olemme kirjoittaneet niistä suurimman osan yhdessä. Tuuletamme siis kunnolla omaa napanöyhtäämme, mutta sen lisäksi olemme haastatelleet kirjaan joukon suomalaisia vammaisaktivisteja ja muita alan ihmisiä sekä keränneet kasaan kiinnostavimpia keskustelunaiheita suomalaiselta ja englanninkieliseltä kentältä. Väliin olemme tiivistäneet akateemista vammaistutki-

musta sekä vammaisten itsensä tuottamaa niin sanottua rampateoriaa. Kirjassa on omien kokemustemme kautta etenevä tarina, mutta sitä voi lukea myös sieltä sun täältä niiden aiheiden kohdalta, jotka kiinnostavat juuri sinua. Lukujen loppuihin olemme liittäneet selkokieliset tiivistelmät, joten voit lukea kirjan omalla tyyllilläsi vaikka pelkästään niiden kautta.

Se, mitä suuren yleisön pitäisi vammaisuudesta ymmärtää, vaihtelee kovasti riippuen siitä, kysyykö asiaa tutkijalta, juristilta, lääkäriltä, ihmisoikeusaktivistilta vai vuosia järjestössä puuhanneelta vapaaehtoiselta. Rampa-aktivisti ja puoluepoliitikko saattavat nähdä saman asian eri tavalla. Kuurolla toimittajalla, kehitysvammaisella äidillä, pitkäaikaissairaalla tai vammaisen lapsen vammattomalla vanhemmalla on oma mielipiteensä siinä, mistä puhumme, kun puhumme vammaisuudesta.

Tämän moninaisuuden keskellä kirjamme on meidän kahden näköinen. Tuomme esiin omakohtaisia mielipiteitämme, ja omat lähtökohtamme vaikuttavat siihen, millaisin painotuksin eri näkökulmat vammaisuuteen teoksessa käsitellään. Riikka on esimerkiksi opiskellut maisema-arkkitehtuuria ja kirjoitti siksi huippukiinnostavan luvun esteettömyydestä. Minä taas rakastan elokuvia, joten syvennyin pitkällisesti popkulttuurin vammaiskuvauksiin. Tartumme kirjassa vammaisuuteen monilta ehkä yllättäviltäkin kanteilta.

Puhumme kirjassa vammaisuudesta iloisesti sekaisin kolmella tasolla: miten vammaisuuteen liittyviin asioihin voi vaikuttaa yksilön, yhteisön tai yhteiskunnan näkökulmasta? Esimerkiksi näin: Yksilö voi pyytää lähikahvilaansa kertomaan verkkosivuillaan, pääseekö sinne pyörätuolin kanssa vai onko sisäänkäynnin edessä portaat. Työyhteisö voi valita toimistokseen pyörätuolilla liikkumiseen sopivat tilat. Yhteiskunta taas voi säätää esteettömyyteen ohjaavia rakennuslakeja. Kaikilla näillä tasoilla on mielestämme merkitystä, kun pohditaan sitä, miten vammaisten ihmisten elämää voisi ja pitäisi suomalaisessa yhteiskunnassa kohentaa.

Tässä tuleekin yksi tärkeä osa vammaisuuden suuresta valheesta: mielikuva siitä, että Suomi on vammaisten oikeuksien mallimaa. Rakkaassa lintukodossamme on tapana kuvitella, että täällä vammaisilla asiat rullaavat jo aivan mukavasti. Näin minäkin ennen ajattelin. Todellisuudessa olemme joissain asenteissa ja käytännöissä takapajuisempia kuin muu Eurooppa ja jopa Yhdysvallat. On kuvaavaa, että koko Suomen poliittisen historian aikana meillä on ollut vain yksi vammaisen kansanedustaja, legendaarinen vammaisaktivisti Kalle Könkkölä. Kirja ei keskity kansainväliseen vertailuun, mutta tuomme esiin monia suomalaisen yhteiskunnan rakenteellisia tekijöitä, jotka painavat vammaisia syrjään päätöksenteosta, työelämästä ja yhdenvertaisesta osallisuudesta yhteiskunnan sisällä. Suomessa on toki myös monia hienosti toimivia järjestelmiä, ja usein vammaisia kohdellaan myös yhdenvertaisesti. Tästä saa olla ylpeä ja onnellinen, mutta ajatukseen ei pidä tuudittautua. Aivan kuten naistenkaan ei tarvitse olla miehille kiitollisia tasa-arvon etenemisestä, ei vammaisten suomalaisten tarvitse kiitollisina sietää epäkohtia systeemissä, jossa on myös onnistumisia. Historian kulku osoittaa, että asiat voivat mennä eteenpäin, mutta yhdenvertaisuuden eteen pitää jatkuvasti tehdä töitä.

Emme lupaa tässä kirjassa ratkaista, miten täydellinen maailma pitäisi rakentaa, mutta loppupuolella hahmottelemme utopioita. Aina ei ole helppoa määrittellä, mikä kaikki olisi moraalista näkökulmasta perusteltua ja mikä taas on käytännön tasolla mahdollista. Miten resursseja pitäisi yhteiskunnassa jakaa? Millaisia muutoksia on mahdollista saada aikaan kapitalismin asettamien rajoitteiden sisällä? Onko tulevaisuutta ylipäänsä järkevää rakentaa niiden raamien sisään? Monet vammaisuuteen liittyvät asiat ovat monimutkaisia, ja niiden tarkka määrittely on vaikeaa. Emme olleet kirjoitusprosessin aikana keskenämmeäkään kaikesta samaa mieltä, emmekä ole vielääkään, mutta näkemyserot eivät ole mielestämme vaarallisia. Annamme lukijalle eväitä pohtia näitä asioita

itse. Haluamme kurkottaa uteliaasti kohti vaikeita kysymyksiä emmekä lannistu siitä, että jotkut asiat ovat vaikeita ratkaista.

Abstraktien rakenteiden tunnistaminen ja niistä puhuminen on nimittäin itsessään tärkeää ja helpottavaa. Tarvitsemme sanoja, jotka kuvaavat vammaisten ihmisten kokemuksia yhteiskunnasta ja opettavat meitä näkemään vammaisten jokapäiväistä elämää neutraalisti. On yhtä tärkeää nähdä sen kauniit puolet kuin tunnistaa syrjintä.

Esseisti Rebecca Solnit kirjoittaa hienosti siitä, miten kieli on valtaa:

Sanojen valtaa voidaan käyttää merkityksen hautaamiseen tai sen esiin kaivamiseen. Jos ilmiölle, tunteelle tai tilanteelle ei ole sanoja, siitä ei ole mahdollista puhua, mikä tarkoittaa, etteivät ihmiset voi myöskään liittyä yhteen keskustellakseen asiasta saati muuttaa sitä.

Tässä tietokirjassa esittelemme vammaisuuteen liittyviä sanoja ja ilmiöitä. Tarvitsemme niitä kipeästi, jotta saamme kiinni siitä, mikä rakenne hyrrää taustalla, kun Down-lapsensa kanssa leikkivä perhe herättää sääliä tai Tinder-matchin liikuntavamma häkellyttää treffikumppania.

Moni vammaisen kuuluu muihinkin vähemmistöryhmiin, mutta vammaisten vähemmistöstatukseen liittyy myös aivan omanlaisiaan syrjintää. Rodullistetun ihmisen, naisen ja homon elämässä voi näkyä rasismin, seksismin ja heteronormatiivisuuden vaikutus – ja samankaltaisia rakenteellisia ongelmia liittyy myös vammaisuuteen. Emme vain ole vielä kovin tottuneita puhumaan niistä. Toivomme, että kirjamme raivaa lisää tilaa myös sille keskustelulle. Syrjivästä ajattelusta poisoppiminen on työlästä. Toimittaja Maryan Abdulkarim on sanonut viisaasti, että epämurkava olo uuden tiedon äärellä on usein merkki siitä, että opimme jotain uutta. Abdulkarim

puhui rasismista, mutta lause pätee valtarakenteiden huomaamiseen ylipäätään. Itselleni omien, piilotettujen arvojeni rehellinen peilaaminen vammaisuuteen on ollut paikoin niin vastenmielistä puuhaa, etten pitkään aikaan uskonut kenenkään ryhtyvän moiseen vapaaehtoisesti. Nyt voin kuitenkin kokemuksesta sanoa, että tällä toisella puolella on hitto vie parempi olla!

Ennen kuin aloitetaan, tahdon muistuttaa kuitenkin vielä yhdestä näkökulmasta: vammaisuus on vähemmistökysymys, mutta itse asiassa tämän kirjan aiheet koskevat meistä ihan jokaista. Klassinen tapa herättää kiinnostusta vammaisuutta kohtaan on pointata, että kuka tahansa voi liittyä tähän vähemmistöön koska vain. Lähikahvilan esteettömyysjärjestelyt muuttuvat kiinnostaviksi viimeistään sitten jos menettää kävelykykynsä auto-onnettomuudessa. Kyse on kuitenkin tällaisia epäsuoria uhkauksia paljon isommasta ilmiöstä. Nykykulttuurissa piiskaamme itseämme tehokkuuteen ja suorittamiseen ennennäkemättömällä raivolla. Kirjassa esittelemme vaihtoehtoisia ajattelutapoja, jotka haastavat tavan mitata ihmisarvoa suoritusten ja kyvykkyyden valossa. Tällaisten ajatusten sisäistäminen on omalla kohdallani muuttanut koko elämäni suuntaa perustavanlaatuisilla tavoilla onnellisemmaksi. Eli varoituksen sana: kirjamme sisältää yhteiskuntakritiikin lisäksi myös sopivasti pehmoilevaa self-helppiä.

Kun Riikka ja minä olemme kumpikin tahoillamme pohtineet vammaisuutta ja käyneet läpi samankaltaista prosessia, olemme tajunneet, että olisimme kaivanneet lisää apua omalle matkallemme. Toivomme, että kirjamme kautta suuri valhe vammaisuudesta paljastuisi toisille vähän helpommin, hauskemmin ja nopeammin. Mennään siis yhdessä kohti näitä isoja ajatuksia. Lopussa olo on ehkä kummastunut mutta varmasti myös kevyempi.

Riikka on tosi fiksu. Minä olen tosi utelias. Tämä yhdistelmä sai aikaan tietokirjan *Suuri valhe vammaisuudesta*.

Kiitos, että olet mukana. Tästä tulee kivaa.

Selkokielinen tiivistelmä

Tervetuloa mukaan

Tällä kirjalla on kaksi kirjoittajaa.
Sofia on kolmekymmentäviisivuotias toimittaja.
Vammaisuus oli hänelle pitkään vieras asia.
Muutama vuosi sitten hän kuuli lääkärissä,
että hänen lapsensa on vammainen.
Sofia oli hämmentynyt ja peloissaan.
Hän ei tiennyt, miksi häntä pelotti.
Sofia halusi selvittää syyn ennakkoluuloihinsa.
Kirjan toinen kirjoittaja Riikka
on muodikas kolmekymppinen kaupunkilainen.
Hänellä on lievä cp-vamma. Vasta aikuisena
Riikka on miettinyt, mitä vammaisuus tarkoittaa
hänen elämässään. Kun Riikan isä sairastui vakavasti,
hän alkoi pohtia vammaisuutta uudella tavalla.

Vammaiset ovat maailman suurin vähemmistö.
Vammaisia ihmisiä on niin paljon,
että lukua on vaikea hahmottaa.
Vammaisia on maailmassa vähän enemmän
kuin tupakoivia ihmisiä ja
vähän vähemmän kuin kiinalaisia.
Kirjassa Sofia ja Riikka kertovat,
mitä vammaisuus on,

miten vammaisia syrjitään Suomessa
ja miten vammaisten elämää voisi parantaa.

Kaikki ihmiset eivät ole vammaisia.

Kirjan aiheet koskettavat kuitenkin meitä kaikkia.

Yhteiskunnassa arvostetaan tehokkuutta ja suorittamista.

Ihmiset haluavat saavuttaa

asioita koko ajan enemmän ja nopeammin.

Sofia ja Riikka kertovat kirjassaan erilaisesta
tavasta ajatella elämää.

Vammaisuudesta on paljon erilaisia mielipiteitä.

Jotkin kirjan aiheista ovat isoja ja monimutkaisia.

Riikka ja Sofia selittävät asioita

mahdollisimman konkreettisesti, eikä se haittaa,

vaikka kaikkiin kysymyksiin ei löytyisi vastausta

tai olisit joistakin asioista eri mieltä. ■

TAKLAA VAMMAISUUTTA KOSKEVAT VÄÄRINYYMMÄRRYKSET – NIITÄ ON VILISEMÄLLÄ

Viihdyttävä tietokirja tuulettaa luutuneet käsitykset ja esittelee vammaisaktivistien oivallukset, jotka ovat pian kaikkien huulilla. Miten opetella sanomaan ”vammainen” ilman haparoivaa taidepaussia? Miltä tuntuu tulla ulos vammakaapista kesken yhden illan jutun? Kuinka valaa vammaiseen lapseen itseluottamusta? Miksi vammaisuus ei ole traagista?

Omakohtainen ja hämmentävän hauska tietokirja esittelee perusasiat vammaisuudesta, olipa kyse apuväline-etiketistä, esteettömyydestä tai elokuvien vammaisista sarjamurhaajista. Siinä samalla kirja kyseenalaistaa käsityksemme vammaisuudesta ja avaa huikaisevan näköalan koko ihmisyyteen. Miksi vammatomuutta pidetään normaalina ja mitä haittaa tästä ableismiksi kutsutusta maailmankuvasta on meille kaikille?

Suuri valhe vammaisuudesta on ensimmäinen suomenkielinen yleisteos, joka esittelee vammaisuuden käytännön tilanteet ja isot kysymykset syvällisen helppotajuisesti. Mukana on myös selkokieliset tiivistelmät lukujen pääkohdista.

Varoitus: tämä kirja saattaa järjestyttää ihmiskäsitystäsi.

